

Ana TKALAC VERČIĆ, Dubravka SINČIĆ ĆORIĆ, Nina POLOŠKI VOKIĆ, *Priručnik za metodologiju istraživačkog rada: kako osmisliti, provesti i opisati znanstveno i stručno istraživanje*, M.E.P. d.o.o., Zagreb 2010., 226 str.

Svaki istraživač na početku svoga znanstvenog puta nailazi na brojne teškoće i pitanja na koja često teško može odgovoriti bez pomoći mentora ili iskusnijih kolega. Što odabrati kao temu istraživanja, kako i kada započeti istraživanje, kako i koje podatke prikupljati, kako opisati istraživanje, kako predstaviti rezultate istraživanja – samo su neka od pitanja s kojima se susreću studenti na svim razinama, kao i neiskusni mladi znanstvenici na početku svoga rada. Iz osobnog iskustva, kao i iz iskustava brojnih kolega, siguran sam da su ta pitanja neizbježna, a nerijetko predstavljaju veliko opterećenje zadajući brojne glavobolje mladim znanstvenicima. Stoga je potreba za priručnicima i udžbenicima koji pojašnjavaju nabrojene probleme više nego velika. Imamo li na umu činjenicu da je broj takvih priručnika u Hrvatskoj, u odnosu na broj znanstvenih disciplina, izrazito malen, onda je spomenuta potreba još i veća. Naime tražeći priručnike o znanstvenoj metodologiji, poglavito društveno-humanističkih znanosti, objavljene u posljednjih desetak godina u Republici Hrvatskoj, dolazi se do zaključka da je broj takvih djela prilično deficitaran. Radi se o jedva desetak monografija koje se ukratko mogu navesti: Patrick Dunleavy, *Kako napisati disertaciju: Kako planirati, skicirati, pisati i dovršiti doktorsku disertaciju* (prev. Maja Grgić Hudoletnjak), Zagreb 2007.; Milko Mejovšek, *Metode znanstvenog istraživanja u društvenim i humanističkim znanostima*, Jastrebarsko 2008.; Milko Mejovšek, *Uvod u metode znanstvenog istraživanja u društvenim i humanističkim znanostima*, Jastrebarsko – Zagreb 2003.; Josip Milat, *Osnove metodologije istraživanja*, Zagreb 2005.; *Primjena metodologije stručnog i znanstvenog istraživanja*, ur. Ljubomir Baban, Kata Ivić, Srećko Jelinić, Maja Lamza-Maronić, Antun Šundalić, Osijek 2000.; *Struktura, metodika i funkcioniranje znanstvenog rada: priručnik: akademska godina 2000. - 2001.*, ur. Zdravko Lacković, Zagreb 2000.; *Struktura, metodika i funkcioniranje znanstvenog rada: priručnik: akademska godina 2002. - 2003.*, ur. Zdravko Lacković, Zagreb 2002.; Miroslav Vujević, *Uvod u znanstveni rad*, Zagreb 2000.; Miroslav Vujević, *Uvođenje u znanstveni rad: u području društvenih znanosti* (6. dopunjeno izd.), Zagreb 2002.; Branko Wasserbauer, Ivana Varičak, *Znanstveni i stručni rad: načela i metode* (2. dopunjeno i izmijenjeno izd.), Karlovac 2009.; Miroslav Žugaj, *Temelji znanstvenoistraživačkog rada: metodologija i metodika* (2. dopunjeno i izmijenjeno izd.), Varaždin 2006.

Ovaj će manjak donekle ublažiti knjiga koja je pred nama. U izdanju tvrtke M.E.P. d.o.o. u Zagrebu je sredinom 2010. godine objavljen ovaj priručnik za metodologiju istraživačkoga (znanstvenog i stručnog) rada. Autorice su znanstvenice (dvije sveučilišne profesorice i docentica) Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, s velikim iskustvom u radu sa studentima u preddiplomskoj, diplomskoj i poslijediplomskoj nastavi, iz čega je, prema riječima autorica, i nastala ideja o pisanju priručnika. Pregovor je napisao Vladimir Čavrak.

Priručnik triju autorica studentima i mladim istraživačima nudi savjete i odgovore na brojna pitanja s kojima se susreću u istraživanju te ih upućuje na to kako tražiti odgovore i rješavati zapreke i teškoće u znanstvenome radu. Pisan je jednostavnim stilom, u obliku vodiča, vodeći računa o preglednosti, što pridonosi jednostavnosti "rukovanja". Opremljen je brojnim ilustracijama, grafikonima, tabličnim prikazima i sl. Organiziran je u tri dijela s ukupno 25 poglavlja.

U *Uvodnom dijelu* (str. 1.–25.) predstavljene su općenite informacije o istraživanju i istraživačkoj filozofiji, objašnjavaju se filozofsko-teorijski okviri metodologije i etika u istraživanju. Autorice se osvrću na osnovne pojmove istraživačke metodologije, poput pozitivizma, fenomenologije, indukcije, dedukcije, prikazuju različite vrste istraživanja (s obzirom na primjenjivost, metodološki pristup, vrstu podataka koji se istražuju, ciljeve istraživanja itd.) te prikazuju na koji način odabrati metodološki pristup za određeno istraživanje.

U drugom dijelu autorice predstavljaju *Faze istraživačkog rada* (str. 26.–165.) u četiri koraka: u prvom koraku (“Odakle početi”) savjetuju na koji način odrediti područje istraživanja, kako prikupljati literaturu, razviti teorijski okvir, definirati ciljeve i istraživačka pitanja, oblikovati hipoteze. U drugom koraku (“Kako to istražiti”) prikazano je kako načiniti nacrt istraživanja, kako odabrati uzorke za analizu i koje metode odabrati. U trećem koraku (“Što s prikupljenim podacima”) pojašnjava se na koji način obrađivati i analizirati dobivene podatke i kako prikazati rezultate istraživanja. U posljednjem, četvrtom koraku (“Što se može zaključiti”) autorice savjetuju na koji način organizirati raspravu o rezultatima istraživanja i što navesti u zaključku istraživanja.

U trećem dijelu knjige, *Upute i savjeti za izradu rada* (str. 166.–219.), navedeni su brojni korisni savjeti o jeziku i stilu pisanja, tehničke upute za pisanje rada, savjeti o odabiru mentora i suradnji s njime, savjeti za usmenu obranu rada, a u zadnja dva poglavlja prikazano je od kojih se dijelova sastoje znanstveni i stručni rad, kao i to koje vrste znanstvenih i stručnih radova postoje. Na kraju knjige naveden je i kraći popis literature.

Ovaj priručnik prema svome naslovu pretendira biti univerzalan, odnosno primjenjiv na sve znanstvene discipline. U svojoj biti on to i jest, iako je jasno da se radi o pogledu iz perspektive znanstvenika čija je baza ekonomska znanost. Svi primjeri navedeni u priručniku iz područja su ekonomije, što ga čini najprikladnijim za ekonomiste, no gotovo je u potpunosti primjenjiv i na druge društveno-humanističke discipline, pa tako i na povijesne znanosti. Mladi će povjesničari u njemu naći jasno postavljen osnovni teorijski dio o znanstvenoj metodologiji, ali i čitav niz korisnih praktičnih savjeta. Po mome mišljenju, za povjesničare najkorisniji dio knjige onaj je koji objašnjava prvi korak u fazama istraživačkoga rada (“Odakle početi”, str. 27.–65.), jer pojašnjava one osnovne teorijske probleme koji povjesničarima često predstavljaju najteži dio posla.

Kada je riječ o priručnicima za povjesničare, treba istaknuti da je to izrazito slabo pokriveno područje hrvatske historiografije. Naime u posljednjih desetak godina objavljen je samo jedan priručnik za povjesničare, onaj autorice Zrinke Nikolić Jakus (*Uvod u studij povijesti: historiografski praktikum*, Zagreb 2008.). To je udžbenik nastao u sklopu nastavnoga predmeta koji autorica vodi na preddiplomskom studiju povijesti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i kao takav je zasigurno nezaobilazan za studente povijesti. U njemu je naglasak stavljen na konkretne postupke u historijskom istraživanju, a manje je zastupljen teorijsko-metodološki dio, pa mi se čini da bi mu priručnik triju autorica mogao biti korisna teorijsko-metodološka nadopuna. Studentima i neiskusnijim povjesničarima svakako bih preporučio istodobno korištenje obaju priručnika.